

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Summa Jurisprudentiae Sacrae Universae, Seu Jus
Canonicum, Secundum quinque Decretalium Gregorii
Papae IX. Titulos explicatum**

Pichler, Vitus

Bibliopolarum Augustanorum, 1723

VD18 VD18 12190187-ddd

Titulus XXXV. De Purgatione vulgari.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98739)

habilius ordinaria, depositionis, privationis officij vel beneficii &c. intelligenda deficienti, seu de sua innocentia jurare recusanti, vel compurgatores, qui jurare de credulitate velint, non inveniunt. text. & gl. in c. 7. h. t. quia Res in purgatione deficiente præsumptio, quæ prius erat tantum verisimilis contra diffamatum vel accusatum, postea transit in violentam: sed ex præsumptione violenta ad poenam ordinariam procedi posse docuimus ad tit. 23. de Præsumptionibus in lib. 11. Mitius tamen aliquando agitur cum deficiente, & poena arbitrio Judicis temperatur. P. Wiestner n. 20. & alij. Purgatio Canonica tantum pro foro Ecclesiastico maxime circa personas Ecclesiasticas, de crimine diffamatas vel accusatas, introducta est, licet in quibusdam locis apud personas illustres, & alias, quæ à tortura immunes sunt, rectè nonnunquam etiam in foro Civili fuerit adhibita, etque favere videatur l. 26. in fin. C. de Usuris. §. Nov. 124. c. 2. Imò etiam in foro Ecclesiastico Purgationem Canonica in desuetudinem abiisse, & raro indici, nisi ubi vigeret Sacra Inquisitio contra Hæreticos, notant Doctores cum Jul. Claro & Barbosa, à quæ reprehendunt; cum hoc modo personæ Ecclesiasticæ, quarum fama debet esse integra, maneant suspectæ, nec innocentium defendatur honor, nec delicta debite puniantur, non sine præjudicio Reipublicæ.

Dico 1. Purgatio Canonica indici non debet, nisi personis, quarum famæ integritas multum est necessaria Christiano populo, ut sunt Episcopi ac alij Prælati, Prædicatores Verbi Divini, Sacerdotes, Religiosi, imò & Laici de crimine Ecclesiastico, ut est Hæresis, Simonia, diffamati, modò sint probi, nec viles & plebei, 2. nec ab alio potest, quàm à Judice competente, cujus aliàs est de crimine tali cognoscere, & judicare; sive talis Judex indicat ex officio, sive ad instantiam infamati. Pars prior sumitur ex c. 1. §. 3. h. t. Posterior ex c. 6. 10. 15. eod. §. c. 5. de offic. leg. Oppones. Si posset vel deberet indici Purgatio Canonica, tunc posset vel accusato, vel diffamato de crimine: sed neutri potest: non accusato; si enim accusator deficiat in probatione criminis, reus est absolvendus, licet nihil præstiterit. l. 4. C. de edendo. l. fin. C. de R. V. l. 9. C. de O. §. A. Non diffamato; quia famæ & rumori temerè credendum non est. c. 5. de eo, qui cognovit consang. c. 8. de cohabit. Cleric. consequenter nec indicenda Purgatio. §. Utrique potest indici: accusato, quia in foro Ecclesiastico vult Ecclesia accusatos de crimine, quorum fama est necessaria valde, aut utilis publico bono, purgari, & non statim absolvi manente criminis suspicionem: diffamato autem tunc, quando suspicio criminis est fundata in fama probabili; non enim sufficit qualiscunque rumor. Hinc

4. Dico 2. Ut Purgatio Canonica indici possit aut debeat, requiritur 1. ut præcesserit accusatio, aut denuntiatio, vel publica diffamatio, vi cujus aliquis verisimiliter suspectus sit de gravi crimine, ita ut fama illius etiam apud

probos læsa existat; nec enim sufficit suspicio vel infamia levis, sed requiritur verisimilis & gravis aut vehemens, itaque ut fama sit orta à personis honestis & fide dignis, nisi etiam à malevolis orta generaret publicum populi scandalum, alio modo, quàm per indicendam Purgationem, non auferibile. 2. ut nec innocentia nec crimen alio modo, v. g. per testes, probari queat. 3. ut crimen non sit notorium. Ita communis. Pars 1. fundatur in c. 4. seqq. c. 10. h. t. Pars 2. in c. 10. cit. Pars 3. in c. 15. eod. §. c. 9. de Accusat. Oppones. Infamatus non potest admitti ad juramentum: ergo nec ad Purgationem Canonica, cum hæc fiat per juramentum: ergo diffamatio non potest requiri ad indicendam Purgationem. §. dist. Ant. infamatus infamiam Juris. C. Ant. infamiam facti, subdist. in alijs materijs, transeat. in ordine ad Purgationem Canonica, quem casum excipit Jus ipsum. N. Ant. §. Conf.

TITULUS XXXV.

De Purgatione Vulgari.

SUMMARIUM.

1. Quid sit Purgatio Vulgaris: quomodo fiat.
2. 3. Ess illicita.
4. Neque cruentatio cadaveris probat occidentem.
5. An licita sit provocatio ad Divinum Tribunal.

Sciendum, Purgationi Canonicae opponi probationem seu Purgationem Vulgarem, sic dictam, quia Vulgi usurpatione & superstitione observatione fuit introducta. Definatur esse probatio criminis vel innocentiae ex superstitionis observatione, vulgi moribus introducta. Olim varijs fiebat modis, ex quibus quatuor sunt celebriores. 1. Monomachia seu Duellum, in quo si de crimine suspectus succubisset, habebatur pro reo, si vicisset, pro innocente. 2. Ignis à quo si illæsus abiret, cujus ambigua erat innocentia, innocens reputatus est; secus, si adureretur: jubeantur enim suspecti vel subire rogam accensum: vel prunas arduas ferre manu, aut calcare nudis pedibus: vel ferrum candens aut igitos vomeres aut aliud hujusmodi instrumentum contrectare vel calcare ad probandam suam innocentiam. 3. Aqua fervens seu bulliens, in quam ille, qui innocentem se ostendere volebat, debebat manum vel brachium nudatum immergere, & si illæsum retraxisset, pro innocente, si ambulatum, pro nocente habitus est. 4. Aqua frigida, in quam colligatis manibus pedibusque conjiciebantur de crimine simulati, præsertim de veneficio, & arte per caminum volandi suspectæ foeminae: si corpus fuit submersum, erat signum innocentiae: si supernatavit aquæ, indicium sceleris impacti. His aliqui superaddunt cruentationem cadaveris, seu occisi hominis, ad præsentiam occisoris; quia ex hac cruentatione colligebant etiam docti quandoque, quisnam esset reus commissi homicidij, vel saltem eam unà cum alijs indicibus sufficere putabant ad torturam illius, in cujus præsentia cadaver sanguine manavit, inter quos ultimos fuit quoque magnus Befoldus in

Theſauruſ v. Bantrecht; ſic enim in Germanico appellatur hæc obſervatio. Nos præter hos modos etiam examinabimus, an *Provocatio ad Divinum Tribunal* (ſürs Gericht & Ottes citiren: vel in das Thal Joſaphat laſſen) licita ſit.

2 Dico 1. Purgatio vulgaris, quæ ſit primis 4. modis, quos recensuimus, certò eſt illicita, ut habet communis Theologorum & Canonistarum contra quosdam veteres. Siquidem repugnat non tantum SS. Canonibus. *can. 7. can. 20. 22. cauſ. 2. q. 5. c. 1. 2. 3. b. t.* ſed etiam Juri Naturali; quia hi modi vel continent tentationem Dei, utpote à quo temerè poſtulat & exſpectatur miraculum; vel quia ſunt media ſuperſtitioſa & vana; cum enim ex una parte illis à Deo nullibi ſit promiſſa manifeſtatio veritatis, ex altera verò nullam habeant naturalem cum rei veritate connexionem, deſectio innocentiae aut criminis contingit vel caſu, vel occulta dæmonis ope, qui tacitè invocatur; vel quia in manifeſtum inducunt periculum condemnandi innocentem, vel abſolvendi reum. Contra duellum ſpecialiter jam alibi pugnaviſmus. De reliquis videantur quoque Del-Rio l. 4. diſquiſit. *Magic. c. 4. Theoph. Raynaud. in Hoplotheſica contra iſtum calumniæ ſect. 3. c. 1. 2. 3. Emman. Gonzal. ad c. 3. b. & apud hunc plurimi alij.*

3 Opponeſ 1. Deus ipſe *Nam. 5.* juſſit mulierem de adulterio ſuſpectam purgari aquis amariffimis, quas ſacerdos (cum maledictione, ut, ſi rea eſſet, diſrumpatur uterus ejus &c.) in illam effundere debebat, & ſi quidem diſrumpereſ, adultera judicabatur: ergo purgatio per aquam non eſt illicita. 2. Concil. Moguntinum, ut reſertur à Gratiano in *can. qui Presbyterium 24. cauſ. 17. q. 4.* ſtatuit, ut, qui Presbyterum occiderit - - ſi ſervus eſt, ſuper 12. vomeres ferventes ſe expurget: ergo purgatio per ignem approbatur in jure Canonico. 3. Exſtant exempla virorum ſanctorum, quæ reſert P. Seybold in *Dicaomachia p. 2. ſect. 5. q. 3. & 4.* qui per ignem vel aquam purgârunt ſuam innocentiam, & Deus per miracula comprobavit, id ſibi non diſplicuiſſe: ſic etiam S. Kune-gundis S. Henrico, ex Duce Bavariae Imperatori, & conjugi ſuo, à ſuſpitione adulterii ſe purgavit candente ferro, nimirum nudis pedibus calcando ignitos vomeres, vel, ut alij volunt, manibus illaſis ferendo: ergo hoc illicitum non eſt. 4. Paſſim adhibetur, nemine improbante, tortura ad detegendam veritatem apud ſuſpectos de crimine, quod alio modo ſufficienter probari nequit: ſed talis tortura eſt ſimilis purgationi vulgari, quæ ſit per ignem, præſertim ubi tortura ſit per ferrum candens, uti quandoque contingit. 2. ad 1. Illud medium, quia à Deo ſuit præſcriptum, in Veteri Teſtamento nec fuit ſuperſtitioſum, nec temerarium, nec vanum aut incertum: ſed Leges Ceremoniales, & judiciales, qualis fuit iſta, in Novo Teſtamento ceſſârunt, atq; ideo obſervari nec debent, nec poſſunt. Ad 2. Concilium Moguntinum, utpote ſolum Particulare, cui Sedes Apoſtolica nunquam tri-

buit auctoritatem, fuit errori obnoxium, & in hoc puncto erravit ob ſimplicitatem hominum illius temporis, quo nondum ita clare fuit à SS. Canonibus prohibita purgatio vulgaris. Antiquorum bona fides, ſimplicitas, & Religio, qua Deum rogabant, ut per miraculum manifeſtaret innocentiam, ſucceſſu temporis degeneravit in ſuperſtitionem. Quod Gratianus Concilii Moguntini decretum tranſtulit in Jus Canonicum, propterea non acquirit majorem auctoritatem; quia Canones in Decretum Gratiani relati tantum valent, quantum fontes eorum, ex quibus deſumpti ſunt. Ad 3. Viri & homines illi aucti vel ex ſpeciali Dei inſtitu, vel bona fide, & Religione ducti perierunt miracula à Deo, & sperabant, atque ideo Deus prodigioſè adhibuit ſed hujusmodi non ſunt in conſequentiam tendenda, ubi abeſt talis inſtigatio Divina, vel juſtæ illæ cauſæ, ob quas ſine Dei tentatione peti vel exſpectari bona fide poſſet miraculum. Ad 4. *N. Min.* nam imprimis tortura naturaliter perferri poſeſt; deinde, licet fieret per ferrum candens, qui eo adultus, & hoc tormentum ad confeſſionem veritatis compulſus eſt, non hoc ipſo habetur pro reo, ſicut in purgatione vulgari habebatur, neque pro convicto abſolutè, niſi nempe extra torturam & conſpectum tormentorum perſeveraverit in confeſſione per torturam extorta.

Dico 2. Cruentatio cadaveris non eſt ſufficientis proba vel ſignum oculis hominis ab illis, ad cujus præſentiam cruor profuit, nec etiam ſufficientis indicium ad torturam, etiam cum aliis indiſciis, ſi hæc ſe ſolis non ſufficiant. Ratio; quia, licet forte ex cauſis naturalibus, v. g. ex antipathia & odio, quod fuit inter occiſorem & occiſum, vi cujus alteretur ſanguis, & ob occultam qualitatem proripat ex vulnere vel ore, fieret, incertiſſimè tamè eſt, an verè ex cauſis naturalibus, vel an dæmonis ope aut præſtigij, curſus ille cruoris moveatur, vel an non etiam divinitus; imò ſæpe, & ut puta, ordinariè non fuit ſanguis in præſentia oculorum, & ſi flueret, caſui videretur tribuendum: unde ad condemnandum non poſeſt ſufficere hæc cruentatio, ut apud pleroſque certum eſt, nec etiam velut complementum aliorum per ſe non ſufficientium indiſciurum ad torturam, ut apud complures receptum.

Dico 3. Provocatio ad Divinum Tribunal, quamvis abſolutè licita ſit, ſi fiat debito modo & ſine per illam, qui injuriâ aut calumniâ oppreſſus omni humano præſidio ad ſecundum vel purgandum deſtitutus eſt. 2. periculum tamen eſt, & cautè faciendâ, ne vel inter veniat tentatio Dei, ac petatur miraculum, præſertim ſi citatio ad Dei Tribunal fiat adjecto certo tempore, v. g. intra anni curriculum, ut nempe Deus intra tale tempus manifeſtet innocentiam; vel ne fiat ex ira, impatientia, & cupiditate vindictæ; vel ex vanitate aut alia vitioſa affectione; vel ne temerè, ut cum eſſet adhuc in terris, à quo ſperari & haberi poſſet deſenſio, aut injuria eſt levis; vel ne injuria, quod fieret, ſi aliquis juſtè premeretur ſeu

Judice, seu ab alio, aut injuria prementis non esset certa. Pars 2. per se est clara. Pars 1. autem, cui patrocinatur S. Thomas, Delirius, Raynaud. & alii communiter, probatur, non tantum exemplis multorum proborum hominum, quæ videre est apud Justum Lipsium in *Monitis Politicis* l. 2. c. 11. Dekrium, & Raynaud *citt.* sed etiam ex Scriptura S. Sic Sara dixit Abraham: *judicet Dominus inter me & te. Gen. 16.* Sic David ad Saulem: *judicet Dominus inter me & te; & ulciscatur me Dominus ex te. 1. Reg. 24.* Item ex hac ratione: quia talis provocatio, debite facta, est appellatio ad Judicem superiorem & competentem, scilicet ad Deum, quando deficit Judex in Mundo inter homines, & est rogare, ut Deus aliquo Providentiæ aut Justitiæ suæ opere aperiatur (vel in hoc vel in altero Mundo, prout ipsi libenter) latentem veritatem, & oppressam vindicet innocentiam. Est quoque signum confidentis in conscientia sua animi, subindeque conducit, ut injuste suppressas salubriter terreantur, & ab injuria cessent. Habent quippe Judices, & alij, qui injustum gravamen inferunt, cur timeant ejusmodi provocaciones, ac illud auferant; audit enim Deus injuste oppressorum clamores, & vel in hac, vel adhuc gravius in altera vita vindicabit innocentes. Certè P. Drexelius in suo *Tribunali* l. 2. c. 3. affert omnino 24. tragica exempla, in quibus tales citationes ad Dei tribunal omnes suum effectum consecutæ sunt. Si verò Judex justam tulit sententiam, atque exequitur, ridere debet, non timere, tales provocaciones, vel citationes ad Dei tribunal, aut ad vallem Josaphat, uti & si justè repetis vel retines rem certò tibi debitam, licet adversarius supra animam tuam conjiciat, dicens fortè, ich gibts dir auf dein brinnende Seel 2c. Cur enim timeat mens conscia recti? cum Deus contra innocentem non tueatur temerè provocantem, sed potius hunc puniat ob temeritatem & indomitam passionem vel malitiam suam.

TITULUS XXXVI.

De Injuriis, & Damno dato.

SUMMARIUM.

1. 2. 3. Quid sit quotuplex sit Injuria.
4. Quam inferre eam, & pati possint.
5. Quam pariat obligationem, & quas actiones.
6. Quibus & contra quos competant actiones injuriarum, & an infamant.
7. An teneatur injuriarum, qui objicit vel divulgat crimen vel delictum verum.
8. Quomodo cesset actio injuriarum.
9. An licita sit retorsio contra injuriantem.
10. Quid intelligatur per damnum dolò vel culpa datum.
11. 12. Indè oritur actio Legis Aquiliæ. Quid hæc sit. Et quam obligentur ex quasi-delicto.
13. Quænam actiones oriantur ex quasi-delicto.
14. A quo, & quando reparari debeat damnum datum.
15. 16. An datum ex culpa merè Juridica (vel quasi-

delicto) debeat in conscientia reparari ante sententiam Judicis.

17. 18. An saltem post sententiam Judicis.
19. Corollaria inferuntur.
20. Repressaliæ, & Pignorationes, an licitæ.

Quoniam delicta & excessus sæpe fiunt cum injuria alterius, quæ & ipsa inter delicta, nimirum privata, numeratur. *t. t. Inst. & ff. de Injur.* vel etiam cum damno, illa autem satisfactio, istud verò reparationem postulat, recto ordine post priores Titulos de Delictis varijs, purgatis vel non purgatis, subnectitur præfens de Injurijs & Damno dato.

§. 1.

De Injurijs.

Sciendum 1. Injuriam aliter à Theologis, & aliter accipi à Juristis: Theologicè est alieni juris violatio, seu actio vel omisio contra jus alterius: Juridicè sumitur potissimum tripliciter. 1. generaliter, prout opponitur juri, sive privativè sive contradictoriè, & in hoc sensu injuria dicitur *pr. Inst. & l. 1. pr. ff. b. t.* quidquid contra justitiam & æquitatem fit, vel jure non fit: omne enim, quod non jure fit, injuria fieri dicitur. *l. 1. cit.* sive dein fiat cum culpa, sive sine culpa. 2. specialiter pro culpa, uti in *Lege Aquiliæ*, & est, quidquid opponitur juri contrariè, atque sic etiam damnum contra *Leg. Aquil. cit.* datum comprehendit. 3. & huic loco propriissimè pro contumelia seu læsione honoris cum intentione injuriandi & contemptu; nam contumelia dicitur à *contemnendo*. Unde definitur esse delictum, quo alterius honor aut existimatio dolosè leditur, seu est delictum privatum dolò in contumeliam alterius commissum, quo nempe alterius bona opinio apud alios minuitur aut adimitur. per *l. 7. l. fin. C. h. t.* Germanicè vocatur *Verleumdung / Schmach / Unbild*. Notanter dixi, *dolosè*, vel *dolò*, h. e. cum intentione ac animo injuriandi, seu lædendi existimationem. *l. 3. §. 1. l. 5. C. h. t.* & quidem sine jure dicendi vel faciendi tale quid, quo læditur alterius honor aut existimatio. per *pr. Inst. & l. 1. cit.* Si ergo absit dolus seu animus injuriandi, vel jus adsit aliquid faciendi, licet indè sequatur dispendium honoris & existimationis alienæ, injuria non censetur illata. *l. 3. §. 3. l. 13. §. 1. & l. 33. ff. l. 5. C. eod. & l. 55. ff. de R. J.* Quare qui per jocum vel inconsiderantiam profert verbum alteri injuriosum: si concionator detonet in depravatos mores, & peccatores, in genere tamen, neminem in specie perstringendo vel indicando, acrius reprehendat: si parentes liberos, præceptores discipulos, domini famulos, mariti uxores, Superior subditos castiget verbis probrosis, vel etiam moderato verbere, scilicet corrigendi causâ, injuriam non faciunt; licet cautè utendum injurijs objurgationibus, quia per illas subditi faciliè exacerbantur magis, quàm emendantur, præsertim si in proferente notetur inordinata passio. Pariter nemini inferat injuriam Magistratus, si aliquid ordinet, vel præcipiat, quod pertinet ad Juris vel Justitiæ administra-